

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an
3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericescă-politică.

Insertiuni

Un şir garmond:
o dată 7 cr., a dóua órá
6 cr., a treia órá 5 cr.,
şi de fiesce care publi-
caţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea,
să se adreseze la »Re-
dactiunea şi Admini-
straţiunea Unirii»
în
Blaş.

Anul VII.

Blaş 4 Decembre 1897.

Numărul 50.

Liturgie magiară.

În timpul din urmă foile magiare
aū resuscitat din noū causa liturgiei
magiare, cu alte cuvinte causa înfiinţării
unei episcopii magiare de ritul grecesc
şi de o dată a ridicării limbii magiare
la dignitatea de limbă liturgică. Foile
acestea ne vestiaū, că Roma a interzis
din noū cu tótă strictéţa folosirea limbii
magiare ca limbă liturgică şi a demandat,
ca tóte cărţile liturgice edate în limbă
magiară să fie arse.

Mai apoi acele-şi foi aū rectificat
scirea publicată cu aceea, că nici un
noū ordin n'a mai sosit de la Roma în
cestiunea limbii liturgice magiare, şi
că S. Scaun se ocupă serios de cestiunea
acésta.

În fine după foile cele alalte a
grăit şi semioficiosul guvernului magiar,
şi încă într'un chip, care evident arată,
că avem de a face cu un comunicat
dictat de sus.

După comunicatul semioficiosului
nu e adevărată scirea, că Roma ar fi
dat o nouă oprelişte faţă cu folosirea
liturgiei magiare; că din contră Roma
a primit cu cea mai mare bunăvoinţă
şi prevenire intervenţiunea în favorul
liturgiei magiare; că în cestiunea li-
turgiei magiare între guvern şi între
episcopatul latin domnesce o perfectă
unitate de vederi; că cei chemaţi vor
pune un pond deosebit pe informarea
corectă şi corăspundétore a Sfintului
Scaun; că scopul guvernului şi al

episcopatului este de o parte a câştiga
limbii magiare în liturgia bisericii de
ritul grecesc numai atâtă drept, cât
are limba acésta în liturgia bisericii
latine, pentru ca de altă parte să se
facă posibilă magiarisarea în tóte bi-
sericile şi diecesele greco-catolice din
ţară, adecă atât în cele rutenesci, cât
şi în cele românesci.

Comunicatul acesta merită cea mai
încordată atenţiune. E drept, că din
acest comunicat nu putem sci, care
este şi care va fi ţinuta Romei. Un
lucru înse putem sci cu siguritate,
a nume care este scopul guvernului.

Comunicatul ne spune mai întâiū,
că în cestiunea liturgiei magiare între
guvern şi între episcopatul latin e în-
ţelegere deplină, şi că factorii aceştia
în comună lucrare ţintesc spre scopul
prefipt. Óre corăspunde într'u tóte
adevărului comunicatul ziarului semi-
oficios, noi nu putem sci. După ce
înse comunicatul din cestiune a fost
reprodus de tóte foile clericale fără de
nici un comentar, orî cel puţin fără ca să
contesteze înţelegerea aceea, trebuie să
presupunem, că el corăspunde adevărului.
Stând deci în presupunerea acésta
întrebăm: e cine va, care nu vede
estrema importanţă a alianţei dintre
guvern şi episcopatul latin?

Tréba adecă stă așa: Episcopii
latini în o cestiune, care atinge exclusiv
biserica de ritul grecesc, în loc de a
se pune în conţelegere cu episcopii
bisericii de ritul grecesc, s'aū pus în

conţelegere cu guvernul. Cu alte cu-
vinte, la resolvirea cestiunii acesteia
atât de însemnate pentru biserica cato-
lică de ritul grecesc din Ungaria epi-
scopii de ritul grecesc vor sta faţă nu
numai cu guvernul, ci şi cu colegii lor
de ritul latin.

Al doilea lucru, care reiese din
comunicatul semioficios, e, că acum nu
se mai urmăresce înfiinţarea unei epi-
scopii magiare de ritul grecesc, nici
nu se intenţionează scóterea totală a
actualelor limbii liturgice, ci numai
atâtă se urmăresce, ca bisericile de
ritul grecesc să nu mai fie pedeci în
calea magiarisării credincioşilor de ritul
grecesc; se intenţionează adecă magia-
risarea părţilor așa numite necanonice
ale liturgiei, cari sînt destinate pentru
popor.

De aici urmază, că într'u adevăr
episcopii latini s'aū pus înainte în joc.
Ei adecă sciū, că Roma nu va admite
nici o dată introducerea unei limbii
liturgice nouă. Dar tot ei sciū, că
Roma permite folosirea limbilor moderne
în acele părţi ale liturgiei, cari ating
mai de aprópe pe credincioşi, cum a
permis p. es. Melchiţilor folosirea limbii
arabe la ectenii, la Apostol şi Evan-
gelie, la cântări ş. a. m. d. Lor de
o cam dată şi atâtă le-ar fi destul.

Urmază mai de parte, că nici
episcopie separată magiară de ritul
grecesc nu le trebuie. O şi spun lim-
pede, că de ce nu le trebuie o ast fel
de episcopie. Pentru că atunci Magiarii

Feuilleton.

Puncte lucide.

Din »Cătră un noū ideal« de N. Filipescu. ¹⁾

Religia prin intervenţiunea sa „drama-
tisează acea concepţie a universului“, şi
apropie acele adevăruri de cel mic şi umil.
Filosofia e aristocratică, ér religia democra-
tică. Concepţiunilor abstracte ale filosofiei
religia le dá viaţă: ea le rostesc într'un
mod pozitiv şi dogmatic; prin autoritatea sa
ea poruncesce credinţei.

Éta de ce filosofi aū avut discipoli, pe
câtă vreme religiunile aū stăpănit noróde şi
aū născut civilisaţiuni.

Acéstă superioritate a religiei sînt ne-
voitî, să o recunóscă azi chiar mulţi din
cel ce nu-i sînt credincioşi. Renan, care era
ateū, zicea: „Cristos nu va fi nici o dată
întrecut.“

Acéstă atitudine faţă de biserică tot o
dată sceptică şi cuviósă, cu care nu prea
eram până aci deprinşi din partea vrăşmaşilor

¹⁾ Bucuresci, ed. Storck et Müller.

bisericii, constitue „religia celor cari respectă“,
dacă nu încă „religia celor cari cred“.

Dar trecerea de la una la alta e uşoră.
Când ai ajuns a gusta din fructele minunate
ale creştinismului, nu te mai poţi împotrivi
puterii misterioase, ce te silesce a pătrunde
până la rădăcina lor.

Noul curent şi a urmat drumul până
acolo, şi ast fel reacţiunea în contra exceselor
naturalismului s'a abătut tot mai mult spre
religiune.

Acéstă pornire o constată în Franţa
unul din scriitorii, cari urmăresc cu o mai
luminată atenţiune mişcările gândirii contim-
porane. Acum zece ani, scrie dl Ed. Rod ^{*)},
abia se lua în samă acéstă reacţiune, şi
ómenii pătrundători, cari cetesc în viitor mai
bucuros ca în present, prorociaū apropiarea
unei ere nouă, în care ómenirea lăpédând
cele dóuē cărji putredite, *morala* şi *religia*,
va înainta cu pas uşor pe drumul liberei
cugetări sub sórele sciinţei. Şi éta că faptele
sînt pe cale a da o isbitóre desmintire
acestor prorociri. — Aşa că multe idei şi
credinţe, cari s'ar fi putut socoti cădute pe

^{*)} Ed. Rod. Les idées morales du temps present.

veci în păraginire, aprópe în ridicol, îşi reieaū
vechiul loc; așa că cultul idealului, alungat
ca absurd, renasce sub forme nouă, ast fel
că tinerimea de azi reîncepe să sərbătoréscă.
morala şi religia cu acela-şi entusiasm, cu
care tinerii de la 1848 sərbătoriaū sciinţa şi
libéra cugetare.

În Anglia, unde credinţa a fost tot de-
una mai ageră, reacţiunea e împinsă până
la ultimele ei margini.

Dl Balfour dádu la lumină acum dóē
ani celebra lui carte „*Basele Credinţei*“, în
care cercetând cele dóuē elemente, pe cari
se razimă religia, adecă *raţiunea* şi *autori-
tatea credinţei*, ajunge a se rosti fără şovăire
în favórea autorităţii.

Pentru dînsul raţiunea e numai o uriaşe
putere de desagregare. „Nici nu se póte-
închipui o societate, în care toţi membrii ei
s'ar crede îndreptăţiţi a cerceta în punctul
de vedere critic principiile, pe cari se razimă
orî ce lege pozitivă şi orî ce povată a moralei,
în care bărbaţi, femei şi copii, înarmaţi cu
metodele critice cele mai iscusite, şi-ar lua
sarcina de a preţui cu deplină libertate de
spirit, într'u cât merită aprobare ori osindă
caritatea, cinstea, furtul orî crima.“

de ritul grecesc ar forma un corp isolat și nu ar pute să promoveze *magiarisarea* în mijlocul celor alalți credincioși aparținători ritului grecesc.

Urmază deci în urma urmelor, că scopul, la care se țintesc, nu e binele spiritual al credincioșilor, nu înflorirea catolicismului, ci *magiarisarea credincioșilor de ritul grecesc cu mijlocirea bisericii*.

Credem, că am zis destul. Credem, că nu va fi nimenia, care să nu vadă, că stăm în fața unui nou atac, poate a celui mai periculos atac, ce s'a pornit vre o dată asupra bisericii noastre sfinte. Scopul e: dismembrarea bisericii noastre prin însăși biserica noastră!

Să nu salte de bucurie cei de la Sibiu! Azi mie, mâne fie. Autonomia catolică guvernul numai de aceea o vré, ca să potă știrbi autonomia bisericilor acatolice. Dacă va fi învinsă rezistența Romei, rezistența bisericilor ortodoxe nu mai numără. Ori cât s'ar păre de paradox, dar neuniții mai staū, cum staū, pentru că stăm noi.

Să nu se bucore deci nici o suflare românească de primejdii, ce ne amenință. Contrarii nostri și-au propus a informa Roma, ceea ce cu alte cuvinte înșamnă a o câștiga prin șiretlicuri pe partea lor.

Posiția noastră e grea. Pe partea noastră e numai *dreptul*. Pe partea lor: puterea întregă de stat și — *episcopii latini din Ungaria!*

Am dat alarmul, ca să cunoșcem pericolul. Acum în timpul acestor mari primejdii să grăbim a ne strînge rîndurile. Biserica noastră prin acte emanate de la Scaunul Apostolic e declarată de biserică românească. În biserica noastră altă limbă nu poate avé loc, și Roma, chiar să voescă, altă limbă nu ne poate impune.

Spre liniștirea cetitorilor nostri adaugem, că episcopii nostri și în afacerea această și-au făcut datorința. Noi n'avem deci, de cât să ne adunăm în jurul lor

și să le dăm acel sprigin moral, de care lipsă aū, ca pașii lor să fie socotiți așa, după cum merită. Să arétăm arhierilor nostri cu ori ce prilej, că turma ascultă de glasul lor și că de la ei așteptă mântuire. Și-i rugăm, ca față de lucrarea subversivă a contrariilor nostri să lucre și ei cu vigóre indoită; față de informațiunile tendențioase ale contrariilor să informeze și ei după adevér Scaunul sfintului Petru.

Lupta e declarată! Locul nostru în jurul Arhierilor nostri! Cei lași să se dea în lături!

Să ducem la învingere *dreptul* preste — *forță!*

„*Nemzet*“ și liturgia magiară. — Comunicatul semioficios al ziarului „*Nemzet*“, despre care tractăm în primul nostru de astăzi, e următorul:

„Înțelepciunea guvernului și a corului episcopesc a aflat modul, ca să resolve cu succes această afacere delicată și de mult trăgănată. Deja putem spune atâta, că resolvirea e aproape numai cestic de timp. Guvernul și corul episcopesc convingându-se, că de această cesticune se légă un mare interes național, fiind deja și până acum 200,000 de greco-catolici de limbă magiară, sînt hotărîți a nu lăsa, să se lea cesticunea această de la ordinea zilei. Dar sciū și simțesc acești factori, că trebuie să procedă cu circumspecție înțeleptă. În această înse le servesc spre mare ușurare, că Sfîntul Scaun Apostolic Roman îi întimpină cu o hotărîță prevenire și bunăvoință. Èr în această cesticune numai Roma poté decide, pentru că această e o ast fel de cestic internă a religiunii catolice, în care numai Sfîntul Scaun Roman poté fi competent. Problema guvernului și a corului episcopesc este duplă: 1) Așa ceva să céră, respective să-și formuleze cererea între ast fel de margini, ca aceea să se potă împlini; 2) subministrarea de informațiuni, și această e lucrul de căpetenie, pentru că din această scot motivele pentru împlinirea cererii. Pe

cum am aflat noi, guvernul și corul episcopesc aū aflat acel punct de vedere corect, pe care-l primesc și în Roma, și ast fel cererea se va puté împlini. Întroducerea limbii magiare în ritul bisericii greco-catolice nu poté adecă să mérgă mai de parte de cât în biserica latină. Èr nisuița noastră se îndreptă chiar într'acolo, ca ritul religios să nu fie pedeca magiarisării nici în bisericile de rit grecesc. Dară părerea guvernului și a corului episcopesc în resolvirea practică a cesticunii inclină mai tare spre direcțiunea, că această libertate liturgică trebuie să se estindă asupra tuturor credincioșilor greco-catolici. Ast fel nu e recomandabilă ridicarea unei episcopii greco-catolice magiare deosebite, pentru că prin această numai am sparge rîndurile greco-catolicilor împărțindu-i în două turme. Aceștia ar fi patrioții buni, èr cei alalți proseriști. Fie cărei episcopii și comune bisericesci trebuie să i-se facă posibilă magiarisarea. Èr ce privesc acum trimiterea informațiunilor din partea guvernului și a corului episcopesc, aici se luptă mai cu samă următoarele argumente: 1) Esempul celor de rit latin; 2) favorurile date limbilor slavice și române; 3) prescripțiunea, întru cât în număröse biserici greco-catolice și până acum aū introdus deja faptice limba magiară fără concesiune legală și încă de atâta timp, că această se poté privi de prescripțiune; 4) e de dorit mai cu samă revisuirea cărților liturgice a greco-catolicilor, pentru că nici unitate nu e în ele, dar în mod volnic se lasă a fară unele ceremonii și pentru că sînt anticuate și pentru lungimea lor obositore. Această revisuire este deci ocașie favorabilă tot o dată și pentru reforma în privința limbii. Trebuie să ne mai tragem sama și cu aceea, că liturgia această magiară nu se poté introduce de azi până mâne, fiind că pedecile tehnice sînt uriașe, ba cu mult mai mari, de cât cele principiale. Însă-și numai revisuirea ritului recere multă grije, ostenelă și muncă. Apoi e vorba și de tipărirea alor vre-o 100,000 de esemplare a cărților rituale.“

Rațiunii nu datorim nici unul din principiile, pe cari se razimă societățile. Aceste principii și mai tôte credințele sînt alcătuite în o sumă de casuri de educație, deprinderi, opinia publică, convicțiunea contagioasă a compatrioților, familia, partidul politic ori biserica.

Și dl Balfour ajunge la această închiare, că superioritatea noastră reșede nu atât în însușirea de a convinge ori de a fi convinși prin raționament, cât în puterea noastră de a înfruri ori de a ne lăsa a fi înfruriți prin autoritate.

Acastă îndrăznită tesă dl Balfour o spriginesc pe o samă de argumente originale, ha une ori chiar vecine cu paradoxul, și totuși „*Bazele credinței*“ capătă un neînchipuit succes, care sigur e un semn al timpurilor.

Dar ori cum, fie că s'ar da precădere autorității asupra rațiunii, ori rațiunii asupra autorității, neîndoielnic e, că religia începe a prinde puteri noué.

Filosofia, care până mai ieri săpa religia, se apropie acum de dînsa și îi cerșesc spriginul spre a lupta împotriva științei naturaliste, tăgăduitoare ori cărei speculații.

Èr omenii de știință, cărora prejudecățile nu le întunecă cu totul vederea, ajung a recunoșce în cele din urmă, că biruințele lor mărețe pe terenul material n'au păreche

pe cel moral, și sînt nevoiți a lăsa în această parte câmpul deschis bisericii.

Este deci un mijloc de împăciuire între religiune și sciință prin tragerea liniei de hotar dintre ele.

Așa că fără cuvînt acei ce vor să împingă mișcarea din colo de marginile ei firesci, s'au silit, să redeștepte, — dar de data această în folosul religiei, — conflictul dintre credință și sciință.

Acest conflict nu e firesc, întru cât sciința și credința aū fie care un câmp de acțiune deosebit.

Sciința ne arată, ceea ce este; morala religioasă, ceea ce trebuie să fie. Sciința ne spune, ceea ce sîntem ca animal; religia ne învată, ceea ce trebuie să fim ca omeni.

Sciința își are razimul în natural; religia în supranatural. Sciința vorbește minții; religia inimii.

Cât de firesci ne par azi aceste adevăruri, și totuși cât drum am străbătut pentru a ajunge aci! Și căți aū intrat pe calea această, pe cari eram deprinși a-i întîlni pe alte potești! Câte conversiuni ulmitore; câte manifestațiuni sgomotose în favoarea religiunii!

Ètă un fruntaș al bisericii, cardinalul Manning, care trece de la protestantism la catolicism prețuind, că religia catolică impune mai cu putere credința prin splendoria apa-

ratului său exterior. Și apologia acestei convertiri o face unul din stilpii de până ieri ai protestantismului, dl de Pressensé.

Ètă la polul cel alalt al cugetării unul din capii școlii evoluționiste, Huxley, care se desparte de Herbert Spencer și de școala lui declarând pe om nu numai ca pe cel din urmă produs al evoluțiunii cosmice, ci ca pe o ființă morală neatîrnată, în stare de a cârmui această evoluție.

Ètă și un lucéfér al literaturii contemporane, romanțierul nihilismului filosofic, marele Tolstoi, care își renégă succesele ca și credințele și renunță la literatură spre a se face apostolul Evangheliei.

Mai de curînd una din cele mai de samă reviste franceze deschise liberei cugetări, „*La Revue des Deux-Mondes*“, publică un sgomotos manifest al dlu F. Brunetiere în favoarea religiunii cu următoarea conlusie: „*Inima omenescă, hrănită cu preceptele Evangheliei, a fost amăgită de neputința științei de-a ne înzestra cu o morală, și nu va mai cere științei, ci religiunii formula fericirii.*“

Și în fine, pe lângă atâtea și atâtea alte semne vestitoare ale redeșteptării credinței, nu e lucru vrednic de luare a minți că la apusul vécului nostru în țara industrialismului, la expoziția de la Chicago, avea măreț sêrbare menită a cinsti progresul

Revistă bisericăscă.

Din Patrie.

Statul catolic transilvan în desbaterile sale a accentuat necesitatea unei facultăți filosofice cu caracter catolic și din nou a sulevat cesiunea universității catolice. De cesiunea aceasta s'a ocupat și episcopatul în conferințele sale ținute în cauza autonomiei. Pe cum scriu foile din Budapesta, episcopatul cere, să se estradea din partea statului fondul universitar catolic. Din acesta de o cam dată s'ar ridica facultatea teologică.

Franta.

Francmasonii după ce au despoiat biserica de averi și de multe drepturi, acum vor cu ori ce preț a o despoia și de dreptul de a susține școlii populare. În ședința de luni a camerei fiind pe tapet budgetul instrucțiunii publice, radicalii au propus, că în decurs de zece ani toate școlile populare să se secularizeze. Ministrul Meline a combătut propunerea ca contrară legii din 1886, dară a declarat, că guvernul lucră cu zel, înse fără a recurge la violență, pentru secularizarea școlilor. Ast fel propunerea a fost respinsă.

De present sînt patru scaune episcopesci vacante. Guvernul a făcut propunerea pentru umplerea lor, dară Roma nu a acceptat persoanele prezentate spre numire.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Dieta și Vineri a ținut o ședință numai de formă. Terminându-și în săptămâna acesta și delegațiunile lucrările

sale, de luni se vor reîncheie în dietă desbaterile meritorie.

Maî întâiu se va debate proiectul de lege despre numele comunelor și a altor localități. Se vede, că prin grabirea cu votarea acestui proiect guvernul voește a preveni justa indignațiune, ce o produce în naționalitățile nemagiare magiarizarea numirilor geografice istorice. Sașii în o conferință ținută Duminecă în Sibiu au protestat în contra noului mijloc de magiarizare. Românii încă se pregătesc la protestare. În urma agitațiunii Sașilor comisiunea parlamentară a omis un cuvînt din proiectul de lege. A nume în §. 1 se zicea: „Fie care comună pôte avé *eschisiv* numai un nume oficios.“ Cuvîntul „*eschisiv*“ s'a lăsat a fară.

Guvernator în Fiume e numit contele Szápáry László. Autonomiștii se prepară pentru alegerile suplimentare în reprezentanța comunală.

Austria.

Pentru înfrinarea scandalurilor și violențelor majoritatea parlamentară a recurs la măsuri excepționale primind în 25 Nov. propunerea lui Falkenheyn de a eschide de la 3—30 de ședințe și de a lipsi de diurn pe acel deputat, care vatemă respectul față cu parlament și nici după două îndrumări la ordine nu se moderază.

În 26 Nov. presidentul Abrahamovicz a fost primit cu injură și fluierături. Social-democrații au năvălit asupra lui, și Brener l-a prins de gât și l-a dat pumnii. În ajutorul presidentului au sărit Cehii tineri; ei au trântit pe Brener și l-au dat lovituri cu pumnul și cu picioarele. Presidentul abia a scăpat și a ieșit din sală. Vicepresidentul Kramarz neputînd îndupleca pe social-democrați,

să părăsescă tribuna presidială, a dat ordin poliției, să-i depărteze de acolo cu forța. Au intrat în sală 60 de polițiști înarmați, cari cu grele lupte au scos din sală pe mulți socialiști și au deșertat galeriile. Într'aceea s'a reîntors presidentul. S'a făcut sgomot arsușitor. Wolf a fost îndrumat la ordine de două ori și în sensul hotărîrii de mai înainte a fost provocat, să se depărteze. Fiind că nu a ascultat, poliția l-a scos cu forța. Tot așa s'a întimplat și cu cei alaiți matadori obstrucționiști.

În 27 s'a repetat cravalul din ziua precedentă. Wolf, de și a fost eschis de la trei ședințe, totuși s'a prezentat în sală. Poliția l-a dus în carcerul tribunalului. Dr Lueger a declarat acum, că el și aderenții săi trec la opoziție.

De sară au fost demonstrațiuni sgomotose inscenate de studenți și lucrători.

Duminecă monarhul a primit dimisiunea cabinetului Badeni încredințând cu compunerea noului cabinet pe br. Gautsch. Din acesta se pare, că a învins strada. Cehii sînt deprimați, érá Germanii liberali sînt mulțamiți. Polonii și Cehii n'au voit, să primescă nici un portofoliu în cabinetul Gautsch, și ast fel acesta e compus numai din oficiali, și se zice, că e numai un cabinet de tranzițiune pentru votarea provisorului.

Ministrul Gautsch a încercat a-și asigura spriginul majorității. Dară acesta numai așa e aplicată a-l da concursul său, dacă nu va revoca ordinațiunile în cesiunea limbii. După ce guvernul e aplicat a revoca numitele ordinațiuni spre a împăca pe liberalii germani, a intrat în tractative cu aceștia.

Abia s'a restabilit liniștea în Viena, și în mai multe orașe din Boemia a erupt o revoluție formală. Poporul ceh

material, se închie prin o manifestație religioasă?

Turnul Eiffel înlocuit cu un *congres al religiunilor!*

Starea noastră de conștiință de azi e rodul a două moduri de a gândi și de a simți. Unul ne vine din a fară, altul e răsărit din însu-și avutul nostru național.

Din a fară au pătruns în sferile mai înalte ale gândirii unele credințe filosofice, cari apoi prefirându-se în straturile mai de jos, au sădit în inimile pustiite de sentimentele religioase ori descurajarea pesimismului, ori supunerea resemnată la un determinism, ce ne dobóră.

În lăuntru grijile politice ne țin sub acela-și jug ca în vremea, când toate strădaniile ținteau a înzestra țara cu nouele aședăminte. Dar după ce vreme de patru zeci de ani am fost farmecați de vedenia amăgitoare, ce ne desvélise liberalismul, de o dată ne-am trezit din amorfelă, izbiți de realitatea celor mai amare decepțiuni. Din făgăduelile încântătoare de altă dată ne-am ales numai cu forme góle, cari au ameițit lumea, și atunci ne-am dat samă, că jertfiseam aparențelor progresului realitatea sentimentelor, ce întocmesc puterea de viață a ori cărui neam. Minciuna liberală, cu care am fost încantați atîta vreme, s'a arătat atunci tuturor ca o cumplită mistificare.

Ast fel dar desnădăjduirea, ce ne-a turnat filosofia contimporană imbinându-se cu decepțiunile politicii, a produs o stare de conștiință, din care răsar toate miseriile vieții

nóstre actuale, a căror bilanț prescurtat e cam acesta: o *biserică lipsită de sentiment religios*, un patriotism, care îndură batjocorirea idealului național, o armată, din care ofșerimea demisionază cu grămada, un episcopat, care dă pildă scandalului și a imoralității, o direcțiune a educațiunii, care mărșință la instrucția propriu zisă lătesce criminalitatea, o epocă constituțională, care se închie cu regimul unanimităților parlamentare, o venalitate administrativă din, zi în zi mai cumplită.

La cei cari nu se lasă a fi înșelați de — reforme legislative ori de — progrese materiale, optimismul naiv se preface în cumplită desnădăjduire. Maî primejdiosă încă e credința obștăscă, că o îndreptare a acestor rele e preste putință. —

Adevărul e, că reacțiunea nu pôte isvorî de cât dintr'o prefacere desevărsită a felului nostru de a gândi și dintr'o regenerare a inimii naționale.

Și acesta e posibil. —

Deja după unele semne începe a se vèdi o reacțiune a spiritului nostru public. —

Spre fericirea noastră o dată cu desvélirea acestei noué îndrumări un curent idealist se ridică în totă Europa împingîndu-se și pe noi spre limanul mântuirii. —

De la acest curent să așteptăm preînnoirea forțelor noastre de viață.

Dar căpeta-va óre la noi acest nou idealism destulă agerime spre a ne scutura din amorfelă, spre a ne smulge din crisa, în care ne abatem, și a ne da avîntul mântuitor al epocelor mari?

Acésta atrîná și de la ómenii, cărora

ursita noastră le va da chemarea de a întrupa nouele aspirațiuni. Cine va fi acel mare evocator al inimii poporului nostru? Fi-va acesta un poet genial, — *poeta vates*, cum se zicea altă dată, adevă bardul și tot o dată povățuitorul unui neam? Fi-va el un fruntaș al Bisericii, un mare inspirat, vrednic de a ne înălța inimile spre o nouă viață spirituală? Fi-va el un bărbat de stat iscusit, care prin un act de mare autoritate, prin un apel răsunător la marele sentimente, va sci, să lege într'un singur mănunchiu energiile azi reslețe și să le îndrumeze cătră un ideal superior?

Acésta-î taîna viitorului.

Ast fel dl N. Filipescu. Dînsul putea să înșire încă și multe alte rele, de cari e ingenunchiată societatea din România. Putea să mai amitească mai virtos desfrul sensual mai slobod de cât ori și unde airia în statele creștine. Putea să mai amintescă dejosirea scărbosă a tainei căsătoriei sevărșită cu concursul unei biserici servile până la grétă față cu puternicii zilei.

Ne place, că dl Filipescu nu desperază de viitorul némului său. El totuși maî vede licurindu-î razele unei lumini mântuitoare. Dar, o spunem pe față, lumina acésta fi e de tot spélătăcită și turbure. Dînu era aprópe de adevér, — un pas numai, — și ar fi vèdut lumina aceea strălucind maî frumos de cât sórele: e darul Spiritului sfînt, carele lucră în biserica cea adevărată a lui Christos!

din Praga, din Pilsen și din alte localități Lunii, Marții și Mercurii sară a năvălit asupra locuințelor Germanilor și Jidanilor spărgând și stricând tot, ce le-a venit înainte. Poliția numai cu ajutorul miliției a putut infrina pe demonstrații. Mulți au fost greu răniți; s'au făcut numeroase arestări. Fiind că demonstrațiile au caracter socialist, deputații cehi protestează în contra lor și provoacă poporul la observarea ordinii accentuând tot o dată necesitatea luptei constituționale.

În Praga și alte orașe ale Boemiei s'a publicat statariul.

România.

Corpurile legiuitoare s'au deschis Sâmbătă cu solemnitatea obișnuită. Regele în discursul de tron a accentuat, că România a urmat o politică pacinică și prudentă, prin ce în toate părțile a fost întimpinată cu simpatii vii, și raporturile regatului cu toate puterile sînt cele mai cordiale. A amintit despre visita de la Budapesta și despre primirea principelui bulgar la Sinaia. Apoi a relevat, că din incidentul inaugurării universității din Iași țarul a salutat pe regele prin un trimis extraordinar. Cu Turcia s'a închiat convențiune comercială. Mesagiul a amintit proiectele de legi, cari au menirea de a înainta prosperarea țării pe toate terenele.

Lunii s'a ales de president al camerei Giani, de vicepresidenți Nacu, Stolcescu, Lascar și Șendrea, érá în senat president a fost ales Statescu, vicepresidenți Nicolaide, Gane, Urechea și Grădișteanu.

Germania.

Parlamentul imperial s'a deschis Marți. În discursul tronului s'a urgit dezvoltarea marinei germane, ca ast fel imperiul și pe mare să-și poată conserva auctoritatea față cu puterile străine. Situația financiară preste tot se declară de satisfăcătoare. Pentru spriginirea comerțului și a agriculturii s'au făcut dispozițiuni momentose.

Ce privește politica colonială, pentru stabilirea confiniilor dintre Togo și Dahomey se continuă negocierile cu guvernul francez, de la cari se așteaptă, să promoveze interesele ambelor părți. Spre a cere satisfacție pentru macelărirea misionarilor în Sina și garanță suficientă, că nu se vor mai repeți macelurile, s'a dat ordin flotei de război, să ocupe portul Chiav-Cian.

Raporturile cu cele alalte puteri sînt amicabile.

Turcia.

Încă nu s'a închiat definitiv pacea cu Grecia, nici cestiunea Cretei nu e regulată, și Turcia are de nouă să prindă armele și încă spre infrinarea supușilor săi Albanezi, cari s'au revoltat. Finanțele imperiului sînt desecate, érá creditul aprópe la zero. Rusia urgiteză solvirea restului de desdaunare din războiul din 1877/8.

Apel

cătră întreaga comunitate gr. cat. din patrie.

(Fine.)

O dulce Christóse, óre preste câte vécuri vom fi și noi, unde sînt acuma frații nostri

latinii? Dumnezeule, când vom ajunge óre măcar timpul, ca să fie la noi unitate în celebrarea sfintei liturgii? Dapoi unitatea în întregul rit? Unde sînt la noi cărțile liturgice, cari să ne propună cu de-amănuntul ariile și toate agendele preotului? Unde sînt cântările fixate asemenea celor Gregoriane? A. cântă s. liturgie, după cum o a audít de la B.; dar B. de la cine și-o a însușit? C. dá pe calapodul lui D. ș. a. m. d., inse nici unul nu se ține strîns de melodia audítă, ci o mai succese conform gustului său. V'ați putut convinge despre acésta, dnilor, când ați celebrat mai mulți preoți la olaltă. Așa-i, că vă întreceați unul pe altul în variațiunile artistice (?) Poftim unitate! Și ce zic la acestea credicioșii? Încă să le mulțămesci, dacă numai rid la audul atâtor schimosituri; cea mai mare parte inse, vă incredințez, că chiar se scandaliséză. Căci să nu cugetați, că în poporul acela prost nu este simț musical. Dapoi să vedí la felurimi în sevârșirea sfintei liturgii! M. cântă ecteniile mici, pentru că așa a audít de la L.; inse O. trece liniștit preste ele, căci nici N. nu le cântă. P. își înalță mâinile oblu în sus, căci așa a vedut pe icóne vechi pe Moisi rugându-se în muntele Horiv; R. și-le dá în laturí, își pare, că vedí pe un augur cerénd sfat de la intestinele unui pițigoiu. S. tot mereu deschide dverile împărătesci, pe când T. se îndestulesce cu atâta, că le deschide o dată la început. Dar fie destul atâta, pentru ca să vă convingeți, că nici măcar în cele mai esențiale ale ritului nu se unesc nici doi preoți. Uitați-vé, fraților, la preoții latini și nu vé fie rușine a învăța de la ei unitate! Dómne, Dómne, rău sîntem rémași! De cantori nici pomenire nu fac, căci ei cu puține esceptiuni nici idee n'au despre simțul musical.

Dapoi cântările populare bisericesci! Numai la puține casuri mé voiți restringe spre a dovedi, unde am ajuns. De-a lungul Marmației se cântă Cheruvicul pe versul tricolorului. Ei bine, doina tricolorului e plăcută, când o audí a fară de zidurile bisericii, inse devine scârbóasă, când o audí aplicată la cântări sfinte. În partea răsăritenă a Sătmariului și prin Ugocia poți audí Cheruvicul cântat după melodia ungréscă: „Káka tövén költ a rueza.“ Audí, tu musă sacră, și-ți acopere fața roșită de atâta rușine! Pentru numele lui Dumnezeu, dapoi așa cerșitoare a devenit musa noastră bisericescă, în cât chiar cu bala de „Káka tövén“ voesce a-și acoperi golătatea? În Silvania și Transilvania mai în toate bisericile te poți delecta în doina lui Lucaciú! Dapoi da, doina lui Lucaciú e o cântare pătrunđetőre (?), chiar imm național, și-ți priesce, când spre es. cu ocaziunea unei adunări îți vine dorul, să-ți plângi visurile trecute lângă melodia ei; dar pentru Dumnezeu, nu o duceți în biserică, căci ea atunci tot nimbul ei și-l perde și devine obiect de scârbie. Ce să zic apoi despre compositiile horibile ale unor compositori (!) diletanți? Par că-ți vine, să fugi din lume la audul lór. Deșertăciune, golătate, schimosituri, în cătrău privesci. Până când tot așa?

Evident, dnilor, că a sosit timpul activității. La o parte decí cu toate gálcevile bagatele personale, și umér la umér să ne silim a împrăștia negura cea grósă, ce acopere strălucirea Sionului român! Reforme în radice ne trebuiesc, căci în starea asta primitivă nu putem, nu ne este tertat, să

petrecem mai mult, de cum va ne zace la inimă mântuirea bisericii! Modul purcederii ni-l arată frații latini.

Înainte decí! Să urmăm esemplul bun!

În acea dulce sperare, că bunul Dumnezeu vé va îndupleca inimile Frățiilor vóstre la îmbrățișarea ideii mele modeste, în numele lui Dumnezeu și cu Dumnezeu étă propunerea mea:

1. Să se stabilească un loc și timp anumit pentru ținerea unui congres bisericesc.
2. Adunându-ne acolo în număr cât mai mare, să se aducă pe tapet *compunerea unui liturgier*, în carele toate ariile apartinătore preotului să fie puse pe note prin bărbați aleși de congres.
3. Să se stirpescă schimositurile scârbóse, și să se pună pe note simplu, dar cu maiestate toate cântările rituale.
4. Pentru compunerea cântărilor bisericesci populare să se esmită o comisiune de specialiști, al căror operat revidându-se să se tipărescă pentru toate bisericile.
5. Musica sacră să se introducă în toate instituttele teologice și pedagogice, aici să fie aplicați profesori de musică calificați și zeloși.

În fine încă o dată vé rog, frații iubiți, meditați, discutați asupra celor scrise de debilitatea mea, și de cum va ați găsi espedient mai salutar, vé rog, să-l descrieți în colónele „Unirii“ și încă cât mai în grab. Desbatați obiectul ásta în orí ce adunare, lățiți idea asta în cercuri cât mai estinse, ca cuprinđénd ea inima întregii nóstre bisericii unite, — cu un trup și suflet să alergăm la un loc anumit pentru a ne consulta asupra modului sanării rólui. Devisa să ne fie: „Pentru Sion nu voiți tăcé, și pentru Ierusalim nu voiți înceta!“

Bérzava (com. Arad) la 30 Octobre 1897.

G. Hubic
preot gr. cat.

Correspondințe.

Bucuresci 19 Novembre.

Nu póte fi lucru mai îmbucurător și mai înalțător de inimă pentru un Român, de cât a vedé, că némul său progreséză pe toate terenele și înaintează cu pași repeđi pe calea civilizațiunii și a bunăstării. Dar e cert și aceea, că progres nu se póte face, de cât în liniște și libertate și pe lângă aceea dispunénd de capitale materiale însemnate. Și har Domnului, aceste toate le avem aici în România: libertate destulă, inse prea multă, liniște suficientă și bani, inse se vede, că sînt la bancherii evrei și greci și la ciocoi. Toate acestea ajută mult și fac, să progresăm mereu. Așa în cât acela dintre Români ardeleni, care dedat cu sêrăcia și cu miseriile din acea frumósă, dar sugrumată țară, are fericirea de a veni la Bucuresci, are tot dreptul, să fie uimit de ceea ce vede în acest mic Paris al Orientului. Palate și clădiri pompóse, bulevarde largi luminate cu electricitate și străbătute de tramwaye electrice, strade frumóse pline de prăvălii bogate și de magazine mai ales de modă, în cari se află aranjat cu un gust admirabil tot, ce se produce mai frumos și mai elegant în atelierile și fabricile din Viena și Paris. Apoi calese și cupee elegante, trase de frumoși cai muscălesci, străbăténd cu înțelă ametițore frumósă, dar strîmta și strîmta cale a Victoriei. Cu un

cuvînt totul arată, că sîntem într'un oraș vrednic de a fi capitala celui mai înfloritor și mai modern dintre statele sud-orientale. Tote acestea arată, că capitala țării a luat un avînt puternic pe calea civilizațiunii și a importat mult din splendoarea celor mai frumoase orașe din Apus.

Înse bucuria și mândria, de care rămâne cuprins omul și mai ales Românul la vederea acestui exterior atrăgător, simțesc o puternică sguđuire, dacă el examinează mai cu de-amănuntul viața internă și moravurile acestui oraș și putem zice a întregii țări. Atunci vede, că în lăuntru acestuia exterior pompos se află multă putrejună, corupție și imoralitate. Atunci se poate convinge, că dimpreună cu atâtea lucruri frumoase s'au importat și luxul și imoralitatea Apusului și au aflat aici un teren foarte potrivit, o climă foarte favorabilă și mulți cultivători, așa în cât aduc rōde multe, îmbelșugate și nefaste, cari trebuie să inspire gānduri serioase ori căruia Român iubitor al viitorului nēmului șēu, mai ales că nu este mai nimeni, ca să se încerce barēm a pune stavilă unui rēu atāt de mare.

În primul loc ar fi datore, să o facă această biserică națională ortodoxă numită și autocefală. Dar ea face foarte puțin ori chiar nimic. Dintre numărōsele biserici, cāte sînt îngrijite și într'o stare vrednică de o biserică creștină? Multe din ele sînt atāt de negleșe și de neîngrijite, în cât calvinist să fi și par că și-ar fi rușine, să veđi într'o capitală luxōsă o atare biserică creștină. Predici nu se aud nici cānd, credincioșii sînt puțin de tot în Dumineci și sērbători, și am vēđut pe mulți credincioși ortodoxi scandalisāndu-se de modul, cum se celebrēză servițiul dumnezeesc. Așa stānd lucrurile, nu e mirare, dacă moralitatea scade tot mai tare. Aici e locul, să zicem, că unde nu e Spiritul Sfint, acolo nu e viață creștină, nu e moralitate.

Dar școlă? Suplinesce ore acēstă fiică a bisericii negligența ori neputința mamei sale? Durere că nu numai nu face nici cāt aceea, ci distruge și puținul, ce dōră l-a făcut. Și etā pentru ce. Studiul religiunii se propune într'un mod neîndestulitor, numai în clasele gimnasiale I—IV, ēr în clasele liceale, va să zică chiar atunci, cānd tinerii au mai mare lipsă de religiune și o pot pricepe mai bine, nu se propune de loc. La biserică nu sînt obligați, să mērgă școlarii nici cānd; de mărturisire și cuminecare nici vorbă. Ieșind tinerii ast fel din liceu, cu foarte puține cunoștințe despre datorințele unui creștin, lipsiți de ori ce instrucțiune morală, nu e mirare, dacă creșce o generațiune tinēră atea și imorală.

Ce să mai zic despre universitate? Acolo un profesor e ateu, altul e materialist, al treilea pessimist, cel alalt fatalist ș. a. m. d. Așa de es. la începutul cursului iuridic la universitatea din București un profesor a pus tesa: „Dacă este un principiu universal de justiție, și dacă există Dumnezeu?” și în fața unui public numărōs a rezolvat tesa negativ. Prin ast fel de doctrine a bună samă nu contribuie nimic la moralitatea publică, din contră distruge și puținul, ce mai este.

La tote acestea mai adaugeți unele teatre, în cari se represintă piesele cele mai murdare; apoi o literatură pornografică nerușinată, în care locul prim îl ocupă romanele realiste ale lui Zola și ale altor

pornografi încă și mai murdari și mai impii de cāt el. Mai mult, chiar și unele foi numite literare nu le poți ceti fără de a te scārbi.

Etā din ce isvōrē de sciință se adapă aici tinerimea de ambele sexe. Și apoi să ne mirām, că vedem atātia tineri cālbejiți și ofticoși, cari umblă pe stradă ca nisce schelete vii?

Ar fi timpul, să se deștepte o dată cei competenți și să înlătore pericolul, pānă nu va fi prea tārziu. Cāci ce folos, dacă progresām pe o cale și dām îndērēt pe alta?

În capitală domnesce o frică mare și o consternațiune generală din cauza febrei tifoide, carea grasēză în mēsură îngrozitōre. Școlile s'au închis tote, ēr spitalele ne mai putēnd cuprinde pe toți bolnavii, au trebuit să se deschidă barace. Cu tote acestea mortalitatea nu e de tot mare.

Mare agitație a produs între fiii lui Israil noul proiect de recrutare. Ei se simțesc nedreptățiți print'rinsul. Mult mē mir, cum de mai stă poporul cel ales într'o țară, în care se simte apēsāt, fiind atāt de aprōpe de pāmîntul făgăduinței, de Canaanul modern? Poftēscă, și trecă Carpații, mērgă în țara, unde ei sînt stāpānii situației!

Atātă de o cam dată. Cu ocaziunea proximă despre altele.

Salutare.

Philoteu.

Noutăți.

Escelența Sa I. P. S. D. Mitropolit Mercuri a celebrat în capela din castelul mitropolitan conferind lectorilor *Nicolau Boțan*, *Demetriu Racoțan* și *Isidor Butnar* ipodiaconatul și diaconatul, ēră Vineri a celebrat în biserică catedrală chirotonindu-i într'u preoți. Tot Vineri a conferit ipodiaconatul și diaconatul lectorului *Artur Boer*.

Din Arhiepiscopie. Onoratul *Ștefan Sāndor* paroch gr. cat. în *Casonul mare* din districtul protopopesc al Treiscaunelor este numit paroch în *Odorheiul secuiesc* și vice-protopop al districtului *Odorheiului*. — Sînt dispuși de administratori parochiali *Nicolau Boțan* în *Timpăhaza* și *Ufalēu* în protopopiatul *Aiudului*, *Demetriu Racoțan* în *Felșalēu* din protopopiatul *Reghinului sāsesc*, ēră *Isidor Butnar* în *Cārpiniș*, pe cum și de cooperatori în *Roșia montană* din protopopiatul *Roșiei montane*. De administrator parochial în *Casonul mare* e dispus ordinandul *Artur Boer*.

Catedra de limba și literatura română la universitatea din Budapesta, pe cum se scie, prin mōrtea mult regretatului *Alesandru Roman* a devenit vacantă. Pentru umplerea ei s'a scris concurs cu termenul de 20 Dec. Ca docent privat pentru limba română la universitate a fost numit *Alexics Gyōrgy*, care se dă de Român. Acesta și-a început prelegerile — firesce în limba magiară — în 1 a c. Tinerimea română l-a hūđuit cu strigări: Jos cu magiaronul, jos cu tradatorul, vorbește romānesc! Scena a durat cam ¼ de oră, apoi pe cum scriu foile din Budapesta, propunerea a decurs în ordine, dară la finea orei s'au repetit acele-și scene. Tinerimea magiară a luat în apērare pe noul profesor.

Școli magiare pentru Romāni (?). Zi-rului „Pol. Corr.” i-se comunică din Budapesta, că numărōse comune romānesci din comitatul *Aradului* și din al *Clușului* au suplicat la ministrul *Wlassics*, să le ridice școli cu limba de propunere magiară. Acestei rugări firesce că îi va satisface în cadrul mijlōcelor, ce-i stau la dispoziție, și spre acest scop pe anul 1898 se vor prelimina 170,000 fl. „Acēstă nisuință a simplilor țērani e un semn îmbucurător al nesuccesului agitațiunii, ce în continuu operēză

între ei.” Noi nu credem, că va fi vre-o comună romānescă, care să cēră școlă cu limba de propunere magiară azi, cānd conștiința națională e așa de desvoltată. Că vre-o antistie comună abuzānd de încrederea poporului va fi cerut atari școli, admitem. Totuși credem, că lucrul se presentă de tot mārīt.

Māntuiți viața pruncilor! Sciut este, că serul lui *Behring* în contra difteritei e un remediu aprōpe infalibil, dacă se aplică destul de timpuriu. Sîntem recercați a publica sfatul următoriu: Ordinariatele să dispună preoților aplicați în parochii, ca să învețe de la medici a constata morbul acesta și a indupleca apoi pe părinții pruncilor bolnavi, ca să recurgă fără amānare la ajutoriul medicului. Serul în contra difteritei adevērat că are să se plătēscă, dar mai scumpă e dōră viața pruncilor atāt pentru părinți cāt și pentru biserică și pentru societatea civilă.

Societatea „Petru Maior” a tinerimii universitare romāne din Budapesta s'a constituit pe anul școl. 1897/8 în modul următor: Președinte: *Georgiu Adam*, stud. în drept; vicepreședinte: *Vasilie Virgil Moisil*, stud. în med.; secretar: *Ioan Pop*, stud. în drept; cassar: *Camil Velican*, stud. în drept; controlor: *Ioan Fruma*; notari: *Virgil Pāușan*, stud. în drept, și *Petru Maior*, stud. în drept; bibliotecar: *Nicolae Mihulin*, stud. în fil.; archivar: *Augustin Straițariu*, stud. în drept.; econom: *Aurel Cioban*, stud. în drept. În comisia literară: Președinte: *Iurie Chendi*, stud. fil.; referent: *Vasile Virgil Moisil* stud. în med.; membri: *Aurel Cioban*, stud. în drept, *Ioan Pop*, stud. în drept, *Ioan Fruma*, stud. în drept, *Stan Vidrighin*, stud. techn., *Nicolae Mihulin*, stud. în fil. În comisia supraveghiatōre: *Roman Rudnean*, stud. în med., *Traian Morcan*, stud. în drept. *Victor Peștean*, stud. în med.

Calea ferată Sibiu—Vințul de jos în 25 Nov. s'a predat întregă comunicațiunii; pānă atunci întru *Mercurea* și *Sēliște* nu umbla trenul.

Proces de presă „Tribuna” a avut Marți al 26-lea proces pentru un articol intitulat „*Mehadica*”. Autorul articolului, fostul redactor al *Tribunei T. V. Păcățan*, a trecut în Romānia și în o epistolă adresată președintelui de la tribunalul din *Cluș* espune motivele, pentru cari nu se presentă la pertractare. Dimpreună cu dl *Păcățan* a fost acusat și dl *V. Dresnandt*, pe care juriul l-a declarat de nevinovat.

La temnița din Alba Iulia sînt chemați dnii *Aurel Danciu* proprietar și director în *Bucium*, *Dr I. David* candidat de avocat, *Simion Dandea* proprietar, *G. David* universitar, *I. Naicu* proprietar, *Vir. Todescu* dr. în medicină, *Nic. Băleșan* preot în *Bucium*, *Gr. Sima* preot în *Cārpiniș*, pe cum și *Elena David* și *Sofia David*. Toți acești inteligenți diu munții apusenii au fost condamnați la temnița ordinară, fiind că au întâmpinat pe regretatul *Băbuț*, cānd s'a reintors din temnița de la *Cluș*.

Decorarea lui Jeszenszky. Unele foi magiare scriu, că consilierul ministerial *Jeszenszky Sāndor* și-a primit în zilele acestea breveta referitōre la decorarea cu „*Steaua Romāniei*”. Breveta pōrtă datul de 15 Octobree. Acēsta se vede, că l-a îndemnat, să scrie în „*Independance Roumaine*” din *Bucuresci*, că nu dînsul a figurat ca pōcuror în procesul *Memorandului*, ēră în procesul *Replicii* nu a pronunțat cuvinte insultatōre la adresa Romāniei.

Bartha Miklós, care la ultimele alegeri dietale a rēmas fără mandat, în 2 a c. a fost ales deputat al cercului electoral *Gyula* în locul repausatului *Terényi*. *Bartha* a întrunit 645 voturi față de contra-candidatul guvernamental *Bodoky*, care a primit 541 voturi.

Foc în Londra. Un incendiu teribil s'a escat în sēptēmāna trecută în *London* tînēnd 7—8. ore și causānd o daună cam de 40 milioane fl.

Poetul Gr. H. Grandea a repausat în 20 l. tr. la *Bacău*, unde a funcționat ca profesor gimnasial.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Fragmente liturgice.

VI.

Lupta în contra iconoclaștilor.

(Fine.)

Ioan VII Gramaticul sau Lecanomante, numit din partea iconodulilor și Iames, Iambres, Iamares, ¹⁾ fără îndoială cu referire la II Moisi 7, 11, 22 și la II Tim. 3, 8., mai înainte fuse singurul patriarhului Antoniu și escelase în ochii împăratului prin erudițiunea sa științifică, prin zelul său pentru cauza iconoclaștilor și prin multele servicii, ce le prestase acestei cauze. Istoriograful grecesci toți spun, că el chiar și ca patriarh deprindea magia și vrăjitoria. A fără de aceea îl mai învinuesc și cu desfrînări dobitoacesci. El se născuse în Constantinopol din familia nobilă a Morocharzamiilor, se făcu mai marele mănăstirii sfinților Sergiu și Bac și fu primit și în clerul palatului. El se bucurase de favorul lui Leo V, carele-l ceruse a dese ori sfatul, și de al lui Michail II, carele-l concredă creșterea fiului său, și tot asemenea dobândise influință mare și la învățacul său împărătesc, care-l grămădise cu onoruri bisericesci și înălțase pe Arsaber fratele lui între patriciani. Când ajunse în scaunul patriarhal, rosti anatema în contra iconodulilor și ațită mai ales pe împăratul, ca să persecuteze pe toți, cei ce nu s'ar supune direcției iconoclaste dominante ori nu l-ar recunoscă de cap bisericesc.

Împăratul persecuta mai ales pe călugări, cari singuri mai aveau destulă bărbăție, cât să certe măsurile lui, și pe de-asupra se mai cuprindeau și cu gătirea de icone religioase. Din ei celebrul pictor Lazar a fost sbiciuit în chipul cel mai crudel, ²⁾ eruditul Metodiū de Siracusa, care pe timpul lui Leo V fugise de iconoclaști la Roma și în Bizanț pe timpul lui Michail II fusese maltractat greu și aruncat în închisore, acuma fu bătut și aruncat într'o închisore îngrozitoare, pentru că admonia pe împăratul în chip serios. ³⁾ Pe cantorul Teofane și pe fratele acestuia Teodor, cu cari disputase însuși Teofil, îi pedepsi împăratul cu două sute de lovituri cu togeul și-l inferă lăsând, să li-se taie în față două spre zece stichuri Iambice, cari îi declarau de idololatri; cei doi frați din cauza acestei stigmatizări se și numiră *υπαντοι*. ⁴⁾ Maltractări grele suferiră între alții mulți și innograful Iosif ⁵⁾ și singelul Michail din Ierusalim. ⁶⁾ Într'aceea bisericile se îmbrăcaseră erăși în podobă, dar acum era le despoiară de podoba acesta: închisorile erau îndesuite, pe călugări îi alungau din cetate și-l neliniștau și-l chinuiau și la țară așa, că unii părăsiră călugăria, era alții muriră de chinurile cele nemiloase. ⁷⁾ Împăratul trimise pe unii dintre călugării împotrivorii la învățatoriul său Ioan, și acesta cercă în zădar cu dialectica sa, să le împărtășească eresa iconoclastă. ⁸⁾ De altmintea tractarea celor ce se împotriviau, nu era în tot de una aceeași: Teofil slobođi mai târziu pe călugărul Metodiū din închisore, ori pentru că prin acesta voi, să prevină o revoluție în favorul iconelor, ori pentru că doria, să se folosescă de sfatul lui. ⁹⁾

Teofil de o parte ca iconoclast sever se mândria cu aceea, că combate superstiția, dar el de altă parte era însuși foarte superstițios. El lăsă, ca o muiere saracenă să-l prevestească viitorul, și oraculul acesteia și nise observări, cari le făcu în împrejurimea sa, îl umplură de grije pentru viitorul cauzei iconoclaste, carea o reprezenta cu atâta energie. El făcu deci pe împărătesa Teodora și pe cancelarul Teoctist, să jore, că nu vor

despoia pe patriarhul Ioan nici când de dignitatea lui, nici nu vor restaura nici când cultul iconelor. ¹⁾ Asupra împăratului patriarhul Ioan VII deprindea a bună samă influință mai mare de cât asupra împărătesei; pe acesta o educase adecă evlavioasa ei mamă Teoctista Florina în venerarea iconelor. Teoctista cea înălțată la dignitate de patriciană certă cu francheță sentimentele iconoclaste ale împărătescului său ginere și cercă a lega de sine pe nepotele sale. Dar împăratul opri pe fetele sale de la cercetarea bunei lor și față cu soție-sa, pe carea o bănuia deja, că e prietină a iconelor, luă poziție amenințătoare așa, cât acesta, până ce trăia Teofil, nu putu să facă nimica în favorul ortodoxilor asupra și putu să scape numai cu viclenie și prudență de mânia soțului său, carele întimpina pe virtuosa sa soție cu respect, înse asupra guvernării nu-l lăsa nici o înrîurintă. ²⁾ Teofil muri în 20 Ianuarie 842 după o guvernare de doi spre zece ani și trei luni. ³⁾

În locul minorenului Michail III guvernă acuma împărătesa mamă Teodora ajutată de logofetul Teoctist, de magistrul Manuil și de frate-său patricianul Barda. ⁴⁾ Mulți din cei persecutați de Teofil, mai ales iconodulii, își redobindiră libertatea și unii din aceștia cu o cale și trecere mare la împărătesa, și așa se putea spera, că în scurtă vreme se va restabili pacea bisericescă. Teoctist o părtinia în chip hotărît, și Barda încă îl spriginia, dară Manuil și împărătesa nu grăbiau a o restabili. Teodora încă o doria, înse credea, că nu va fi consult, să grăbescă; considerarea față cu mortul său soț, juruința, ce l-o făcuse, și temerea de puterea iconoclaștilor, care în cele din urmă trei decenii crescuse foarte tare, o rețineau de la ori ce paș hotărîtorii. Într'aceea cădu Manuil într'un morb greu; îndemnat de călugării Studiți făcu juruința de a urgita mai cu de-adinsul restituirea iconelor, dacă Dumnezeu îi va dăruî reînșănătoșarea. După reînșănătoșarea sa făcu tot posibilul spre a-și împlini juruința și spre a delătura îndoilele Teodorei. Lucrul acesta nu era ușor; scaunul patriarhal și scaunele episcopesci erau încă în puterea iconoclaștilor; în senat și între oficiali ei erau în majoritate, și partea cea mai mare a oștii încă era pe partea lor. De altă parte călugării, cei ce aveau o înrîurintă așa de mare asupra poporului, urgitau suprimarea eresei dominante, și bărbații cei mai cu influință ai curții și și însăși împărătesa favoriau pretensiunea lor. Când mai pe urmă ajunseră la hotărîre, se apucară, să o esecuteze cu de grab. ⁵⁾

În dată dară patriarhului Ioan VII prin un oficial militar să înțelegă, că el să se alătore la restituirea iconelor și a podobel bisericilor și la ortodoxi, era de cum va nu ar voi, să o facă, atunci să părăsescă capitala și de o cam dată să se retragă la moșia sa, până vor merge la el călugării și-l vor convinge cum se cade. Ioan întârzia cu declararea și ceru timp de cugetare. Își făcu apoi mai multe rane, pentru ca să pôtă răspândi faima, că împărătesa ar fi rînduit, să se facă atentat asupra vieții lui. Dară patricianul Barda, pe care-l trimiseră la patriarhie, ca să facă investigare asupra pretinsului atentat, constată, că faima e neadeverată, și că Ioan se rânise însuși; asta o mărturisiră chiar servitorii lui și o dovedi găsirea uneltelor, cu care se rânise. După acesta acuseră pe patriarhul, că ar fi cercat, să se sinucidă, și-l duseră la moșia lui, era mai apoi îl relegară într'o mănăstire. ⁶⁾

În locul lui înălțară pe călugărul Metodiū de Siracusa, pe care-l persecutaseră mai mult iconoclaștii. Împărătesa declară într'o adunare hotărîrea sa de a restabili ortodoxia, și un sinod

¹⁾ Mich. Stud. Vita s. Theod. c. 32. p. 277. Cf. Theoph. Contin. IV. 6. p. 154; Sym. Mag. I. c.

²⁾ Theoph. Contin. III. 11. 13. p. 101—104; Cedren. II. 110—113; Manass. p. 204; Baron. a. 832. n. 5.

³⁾ Vita s. Method. c. 1. n. 2—9; Acta SS. t. II. Jun. p. 960 ur.; Sym. Mag. p. 642; Georg. mon. p. 811 ur.; Baron. a. 834; Pag. a. 832. n. 3.

⁴⁾ Theoph. Contin. III. 14. p. 104—106; Georg. Ham. p. 714. 715; Leo Gr. p. 226; Cedren. II. 114—116; Baron. a. 833. n. 1 ur.; Vita s. Theod. Grapti ap. Combesis. Manip. rer. Cpl. p. 191—228.

⁵⁾ Acta SS. t. I. April. p. 266. 267; Gaetani Vitae SS. Sicul. t. II. p. 49.

⁶⁾ Theoph. Contin. III. 15. p. 106; Cedren. II. 116. 117; Genes. III. p. 74; Manass. p. 209. 210; Mich. Confess. ex Cod. Coisl. 34. ap. Montfaucon Bibl. Coisl. p. 90—98.

⁷⁾ Theoph. Contin. III. 10. p. 99. 100.

⁸⁾ Theoph. Contin. III. c. 12. p. 102.

⁹⁾ Genes. L. III. p. 76; Theoph. Contin. III. 24. p. 116; Sym. Mag. p. 644; Cedren. II. 125; Manass. p. 210—212.

¹⁾ Genes. p. 79; Theoph. Contin. III. 27. p. 121. 122; Sym. Mag. c. 14. p. 635 ur.; Cedren. II. 129.

²⁾ Theoph. Contin. III. 5. 6. p. 89—92; Genes. p. 71; Cedren. II. 103—106; Manass. p. 208; Glycas P. IV. p. 537; Baron. a. 831. n. 1 ur.

³⁾ Theoph. Contin. III. 40. 41. p. 138. 139; Genes. L. III. p. 73. 74. 76; Georg. Ham. p. 716. 717; Georg. mon. p. 810; Leo Gr. p. 227. 228; Cedren. II. 138. 139.

⁴⁾ Theoph. Contin. IV. 1. p. 148; Genes. L. IV. p. 77; Cedren. II. p. 139.

⁵⁾ Genes. L. IV. p. 78—80; Theoph. Contin. IV. 1. 2. p. 148—150; Cedren. II. 140. 141; Zonar. Aunal. III. p. 123; Pag. a. 842. n. 8—10.

⁶⁾ Theoph. Contin. IV. 2. 3. p. 150. 151; Genes. L. IV. p. 80. 81; Nicetas I. c. p. 221; Leo Gr. p. 228; Sym. p. 648; Cedren. II. 142—144.

întări depunerea lui Ioan și sinodul icumenic al VII-lea cu anatema rostită asupra iconoclaștilor. În Dumineca cea dintâi a Păresimilor, adică în 19 Februarie 842, se ținu o liturgie solemnă pe lângă espunerea publică a icônelor întru onóra restabilirii ortodoxiei și a sinodului al VII-lea, ¹⁾ și sinodul

hotărî, ca de acum înainte biserica răsăritenă să serbeze în fiesce care an în Dumineca cea dintâi a Păresimilor *πανάγιυρις τῆς ὁρθοδοξίας*, sârbătórea ortodoxiei. ¹⁾ De acum înainte cultul icônelor în imperiul bizantin nu se mai turburá nici o dată.

¹⁾ Theoph. Contin. IV. 3-6; Genes. I. c. p. 82; Libell. syn. n. 147. Mansi XIV. 787; Sym. mag. p. 650. 651; Leo Gr. I. c.; Cedren. II. 143.

¹⁾ Cf. Leo Allat. De Dominicis et hebdomad. Graecorum Append. ad. opp. de Eccl. Occid. et Or. perp. consens. Colon. Agr. 1648. p. 1432. — Auctar. PP. Eccl. Gr. ed. Combefis. II. 716.

Ben Hur

saú

Zilele lui Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

Caii lui Ben Hur făcură înspăimîntați o săritură înainte. Nici o dată nu-l atinsese vre o mână într'alt chip, fără numai gugu-lindu-i; îi crescuseră tot de una cu atâta gingășie, și în vreme ce crescuseră, cu încrederea sa față cu ómenii oferiră chiar și ómenilor un exemplu frumos. Cum puteau deci firi așa de gingașe la o atare tractare nevrednică să facă alt ceva, de cât să sară de ea ca de mórte?

Înainte săriră caii, ca și cum toți patru ar fi avut o singură voință, și înainte sbură și căruța. Nu suferă îndoală, că omului ori ce esperință îi póte fi de folos. De unde va fi avînd Ben Hur brațul acela tare și mâna aceea puternică, care îi prinse acum așa de bine? De unde de airia, dacă nu de acolo, că atâta vreme înfruntase cu vîsla în mână marea? Și ce era cutremurarea acésta a căruței sub picioarele lui în asemănare cu clătinarea aceea tare și ametitóre, cu care naea cedase loviturilor valurilor, cutremurată fiind de furia lor? Ast fel își ținu deci locul, slobodi celor patru frînele și grăi cu ei cu glas îmblînditoriiu cercând cu o cale, să-l mîne în jurul acelei încovoi-turii primejdioase; și încă mai înainte de ce iritarea febrilă a poporului ar fi început a se stîmpéra, el stăpânia deja din noú pe deplin pe cei patru fugarii ai săi. Și nu numai atâta: când se apropia de ținta cea dintâi, órá era alătura cu Messala, însoțit de aprobarea și admirarea tuturor celor ce nu erau Romani. Sentimentul acesta îl vîdiră ómenii atît de pe față și cu atâta putere, cât Messala pe lângă tótă obrăznicia sa nu mai îndrăznea, să-și mai făcă haz din el.

Când căruțele sburară în jurul țintei, Estira putu să privească o clipă fața lui Ben Hur: ea era puțintel palidă, și el o ținu ceva mai ridicată ca de obicei; de altmintrea părea a fi liniștită, ba chiar blîndă.

Pe loc se urcă un om pe pedestalul din capétul apusan al zidului din mijloc și luă jos unul din globurile de acolo. Tot atunci luă altul jos de pe pedestalul apusan un delfin.

Tot asemenea dispărură și globul al doilea și al treilea și delfinul al doilea și al treilea.

Trei raite erau sfârșite: Messala era încă tot în laturea din lăuntru; Ben Hur era încă tot alătura de el; cei alalți le urmau și acuma tot ca mai înainte. Lupta începu a-și lua înfățișarea de două lupte, pe cum deveniră ele în Roma așa de predilecte pe timpul mai de apoi al împéraților, — Messala și Ben Hur se luptau în frunte, ér în urma lor se luptau Corinténul, Sidonénul și Bizantinul. Într'aceea le succese

inspectorilor, să facă mulțimea să ședă, înse lărmierea pentru aceea totuși alerga în jurul circuitului și ținea așa zicînd paș cu luptacii din drumul de alergare.

La raita a cincia îi succese Sidonénului a ajunge în laturea din a fără lângă Ben Hur, înse în dată perdu din noú locul acesta.

Raita a șesa o începură fără de schimbare tot în șirul de mai înainte.

Pe încetul crescuse iuțimea, — pe încetul se încăldise și sângele rivalilor. Ómenii și animalele păreau a sci de o potrivă, că se apropie momentul hotărîtoriiu, în care are să se vadă, care e învingétoriiul.

Interesarea, carea dintru început se îndreptase mai virtos asupra luptei dintre Romanul și Iudeul și se plecaseră spre cest din urmă cu o preferire tare și generală, în scurtă vreme se schimbaseră în îngrijare de el. Privitorii nemișcați se plecară de pe tóte băncile înainte, numai fețele le erau întórse spre cei doi rivali. Ilderim încetase a-și neteđi barba, și Estira își uítase frica.

„O sută de sesterții pe Iudeul!“ strigă Sanballat cătră Romaniiu cei de sub copertă.

Nimeni nu-l răspundea.

„Un talant, — ori cinci talanți, — ori zece! Alegeți!“

Le aréta provocătoriiu táblița.

„Primesc sesterțiiile tale,“ răspunse un Roman tinér și începu, să scrie.

„Nu o face,“ îi replică un prietin.

„De ce să nu o fac?“

„Messala și-a ajuns iuțela cea mai mare. Privesce, cum se plécă preste marginea căruței și cât de slobod tiné frînele în tocmai ca nisce petele fálfaítóre. Ér apoi privesce la Iudeul.“

Cel dintâi privi la cei doi rivali.

„Pe Ercule!“ zise el, și curajul îi scădu. „Cănele acela se lasă cu tótă greutatea sa pe zăbale. Véd, véd! De cum va zeii nu vor ajuta prietinului nostru, Israilitul îl va doborî în năsip. Nu, încă nu. Privesce! Joe cu noi! Joe cu noi!“

Strigarea acésta înmulțită de toți Romanii, cutremurá coperta de-asupra capului consulului.

Messala intru adevér și ajunse iuțela sa cea mai mare. Dară silința lui a și avut rezultatul dorit: el începu mereu, dar cu adevérat să întrécă puțintel pe rivalul său. Caii lui alergau cu capetele fórte plecate; priviții de la balustradă ei păreau că ating pămîntul cu trupurile sale; nările le erau roșii ca sângele; ochii lor păreau a voi să iese din orbite. Sermanele animale a bună samă făceau tot, ce puteau! Câtă vreme vor puté să alerge în chipul acesta? Raita a șesa abia se începuse. Caii se aruncau mai de parte. Când se apropiau de ținta a doua, Ben Hur își încovoiá cursul — în urma căruței Romanului.

Bucuria partisanilor lui Messala ajunse la culme: ei strigau și urlau și-și fálfaiau

colorile; și Sanballat își umplu táblița cu rēmasuri, cari i-le imbiau.

Lui Malluch, care ședea în galeria cea din jos de-asupra porții triumfale, îi era greú, să-și păstreze voea bună. El își aducea bine a minte de alusiunea nehotărîta a lui Ben Hur, că se va întîmpla óre ce la încovoiátura de la stîlpii apusani. Cinci raites se sfârșiseră, și acel óre ce încă tot nu se întîmplase; el își zicea, că a șesa va aduce acel óre ce, dar étă Ben Hur abia își susținea locul chiar în urma căruței contrariului său.

Din colo la capétul răsăritean Simonide și ai lui își păstraú liniștea. Neguțatoriiu își ținea capul plecat tare înainte. Ilderim își scormonia barba și-și pleca sprincenele așa de tare, cât din ochi nu se vedea nimica, fără numai din când în când o licurire. Estira abia rēsufla. Iras singură părea mulțămítă.

În decursul întregii jumătăți a doua a raites a șesa Messala era înainte, și Ben Hur mâna așa de aprópe în urma lui, pe cum se zice în vechea poesie:

„Eumel sbórá în fugă iute înainte, în urma lui alérgă Diomid, vítzul bărbat. Eumel aude deja sforăirea cailor, Arópe în urma lui amenință copitele ascuțite. Céfa i-o arde adierea de rēsuflare páclosă, Ochii lui véd deja umbra cailor.“

Așa alergau până la ținta cea dintâi și în jurul ei. Messala se ținea în apropiere primejdiosă de zidul de pétră, pentru ca nu cum va să-și pérdă locul; nu paș numai spre stînga, și el era strivit în bucăți. Înse după ce trecuseră în jurul încovoiáturii, nimeni n'ar fi putut spune, pe unde a mers căruța lui Messala și pe unde a Iudeului. Amîndoi lăsară în urma sa numai un singur vāgaș.

Când trecură pe din aintea Estirei, ea privi éráși la fața lui Ben Hur: ea era mai palidă ca mai înainte.

Simonide, carele vedea mai ager de cât Estira, zise cătră Ilderim în clipa, în care cei doi mânaú în jurul încovoiáturii: „Nu voiú să fiú cunoscétoriiu de ómenii, șeicule, de nu are Ben Hur ceva în gînd. Fața îi e de așa.“

Ilderim răspunse: „Véđut-ai, cât erau de curăței și de sprinteni? Pe gloria lui Dumnezeú, prietine, ei încă nici nu au alergat. Dar acum bagă de samă!“

Un glob și un delfin mai erau pe pedestaluri, și fiesce care privitoriiu făcu câte o rēsuflare adâncă: era aci începutul sfârșitului.

Mai întâiú lovi Sidonénul caii săi, de se aruncară înainte desperați de frică și de durere. Câtă va vreme avură prospecte de a ajunge cele două căruțe din frunte. Dară prospectele acestea rēmaseră numai prospecte. Apoi făcură Bizantinul și Corinténul aceea-și încercare cu acela-și rezultat. Ei toți trei alergară acuma mai de parte fără de nici o sperare de a mai învinge. Tóte partidele a

fară de cea a Romanilor își puseră acuma cu o unanimitate forțe ușor de explicat toate sperările în Ben Hur și o arătară acesta pe față.

„Ben Hur! Ben Hur!“ strigau ei, și vnetul de glasuri nenumărate lovi vijeind în partea, în care ședea consulul.

De pe băncile, pe la cari trecea Ben Hur, îi sunau îmbărbătări sëlbatice.

„Grăbesce, Iudeule!“

„Acuma cuprinde locul de lângă zid!“

„Înainte! Înainte cu Arabii! Dă-le sbiciu!“

„Nu-l mai lăsa, să facă întâiu încovoiatura! Acum ori nici o dată!“

Se plecau tare preste balustradă și-i întindeau rugători mâinile.

Ori că nu aușia, ori că nu putea schimba situația, căci jumătate din drum era deja făcută, și el încă și acuma era tot în urma căruței lui Messala; nici chiar la ținta a doua nu se schimbă situația.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut

Calendarul „Unirii“ pe 1898 Anul II

cu următorul cuprins bogat și interesant:

Cronologie, Serbătorile, Regentul, Întunecimi, Anotimpuri, Umblarea timpului, Lunile cu povețe economice și semne de timp. Regentii europeni. *Sematismul provinciei mitropolitane de Alba Iulia* cu specificarea parochiilor în românește și ungurește și cu posta ultimă și a parochiilor, cum și a diferitelor dicasterii.

Michail Pavel, episcopul de Oradea, schiță biografică (cu un portret foarte succes). „*Christos a înviat*“, poezie de Al. Vlăduță. *George Coșbuc* (cu portret) note biografice și trei poezii: *Epigramă* (în vrîsta de 12 ani), *Pe ceri* (de 14 ani) și *Beda* (din 1886). *Ales. Bohățel*, biografie și portret. *Cisme de mprumut* și *S'a tîrscitu-se bățul*, anecdote hazlii de Th. D. Speranță. *Glume. Morții nostri* (bărbații gr. cat. fruntași morți în 1897) cu portretul *br. David Urs* și *Iosif Hossu*. *Sfaturi*. Posta. Scala timbrelor. Tîrgurile. Inserțiuni.

Din acest cuprins ori cine se pôte convinge, că acest Călindar e cel mai potrivit și mai bun pentru preoțimea noastră gr. cat. în special.

Prețul unui exemplar 35 cr. cu porto 40 cr.

A apărut:

Jertfa creștinilor. *Comentar al liturgiilor bisericii grecesci* compus de *Dr Victor Szmigelski*. Tomul I. Introducere dogmatică. Cu aprobarea Prea-veneratului Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia și Făgăraș. Blaș 1897. Tipografia seminariului archidieceșan. Pag. 230 în 8. Prețul 1 fl. 5 cr. sau 2 lei 20 bani. Editura auctorului.

Opul e dedicat *Esceleței Sale Prea-sfîntitului Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare*.

Venitul curat va fi contribuire la un fond provincial de salarisare a preoților și învățătorilor.

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Legile politico-bisericesci din 1894 și 1895

împreună cu respectivele ordinațiuni ministeriale, traduse, edate și comentate la ordinul

Prea-veneratului Consistor mitropolitan de Alba Iulia și Făgăraș. Prețul unui exemplar broșurat e 1 fl. 20 cr. v. a. + pentru porto 10 cr.

Credem, că nu mai e lipsă, ca să atragem atențiunea clerului nostru asupra acestu op. Fără de cartea acesta nici un preot nu pôte, să se acomodeze în deosebitele sale agende, după-că prin legile politico-bisericesci s'au schimbat toate raporturile de drept privitor la căsătorie. Tocmai de aceea credem, că nu va fi oficiu preoțesc, din care să lipsescă această carte, în care se află toate cele, de câte are trebuință preotul în urma situațiunii nouă create prin legile aceste.

Editor și redactor răspundător:

Dr Victor Szmigelski.

Sz. 4866—1897.

(31) 1—1

Pályázati hirdetés.

Alsófehér vármegye balázsfalvi járásában Szász-Csanád község székhelylyel rendszeresített körorvosi állomás halálozás folytán üresedésbe jöven arra ezennel pályázatot nyitok.

A körorvos évi javaldalmazása 500 frt fizetés és 150 frt fuvar átalány, mely előzetes havi részletekben Szász-Csanád község pénztárából fizettetik ki; a gyógydíjakra nézve a körorvos a községekkel szabadon egyezkedik, azonban a vagyontalanokat ingyen köteles gyógykezelti, köteles továbbá körét havonként legalább kétszer beutazni.

A közegészségügyi kört a Monorai, Sorostélyi és Szász-Csanádi körjegyzőségekhez tartozó 9 község (10.656 lélekkel) képezi.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni ohajjíják, hogy az 1883. évi I. t. cz. 9. §. és az 1876. évi XIV. t. cz. 143. §. értelmében képesítésüket igazoló okmányokkal, politikai magatartásukat és erkölcsi magaviseletüket tanúsító bizonylattal felszerelt pályázati kérvényüket hozzám folyó évi Deczember hó 26-ig annál is inkább nyújtsák be, mert a későbbben beérkezőket figyelembe venni nem fogom.

A választás az egészségügyi kör székhelyén Szász-Csanádon a körjegyzői irodán folyó évi Deczember hó 29-én d. e. 10 órakor fog megejtetni.

A Szolgabírói hivatal.

Balázsfalván 1897 November hó 26-án.

Simonffy Alajos
főszolgabíró.

Nr. 5986—1897

(32) 1—2

Concurs.

Pentru conferirea alor 10 stipendii de câte 100 fl. din fundațiunea fericitului *Baron David Urs de Margina* prin acesta deschidem concurs pe 31 Decembre a. c. sub următoarele condițiuni:

1) Concurantul are să dovedescă cu carte de botez, că este greco-catolic născut în vre una din comunele arondate în comitatele Făgăraș, Sibiu sau Hunedóra;

2) cu atestat de la medic, că este deplin sănătos;

3) cu atestat de frecuentare, că e școlariu în I clasă a gimnasiunului gr. cat. din Blaș și ca atare are purtare morală bună și face progres în studii;

4) că este sau pôte fi susceput în seminariul junimii gr. cat. din Blaș.

Fetițele, cari studiază în școala superioară de fete gr. cat. din Blaș și sînt sau pot fi susceptibile în internatul fetițelor de aici, încă sînt îndreptățite a concurge la stipendii din fundațiunea acesta, dacă întrunesc condițiunile de sub 1—3.

Stipendiile se conferesc pe anul scol. 1897/8. Consăngeniul fundatorului au preferință. Stipendiații sînt obligați a se educa în internatele numite, și în cât stipendiul nu ajunge spre acoperirea taxei internatului, dinșii au să o întregescă dintr'al sîu.

Din ședința consisterială ținută la Blaș în 27 Novembre 1897.

Victor Mihályi
Archiepiscop și Mitropolit de
Alba-Iulia și Făgăraș.

Lucru solid, durabil și elegant.

Sibiu, Strada Macelarilor Nr. 37.

Subscrisul am onóre a aduce la cunoștința On. Public, că în lucrătorea mea de păpușărie efectuesc tot felul de încălțăminte pentru domni, dame și copii, pe cum și tot felul de reparaturi cu prețurile cele mai moderate; oferesc tot o dată spre mulțămirea tuturor marfă solidă și prompt executată.

Atrag atențiunea On. Public, că m'am hotărît — de aci în colo — a cerceta toate tîrgurile de țară din Ardeal, servind cu lucru bun și durabil executat în lucrătorea-mi proprie, ér nu cu marfă de prin fabrici, pe cum fac mulți alții.

Recomandându-mă sprijinului binevoitor sum

Sibiu în Novembre 1897

cu distinsă stimă

Constantin Dragoș

măestru pantofar.

(10) 3—3

Marfă gata din materialul cel mai bun.